

heder dog *bleve afløste i saa overordentlig ringe Grad*, kunde der ikke „være nogen Grund til at antage, at en kendelig større Afløsning af Kornafgifterne vilde have fundet Sted, hvis Vederlaget for disse havde været fastsat efter bornholmske Kapitelstakster”. Hvis der ikke desto mindre skulde blive Tale om at fastsætte en ny Periode for Afløsning, enten særlig for bornholmsk eller for samtlige Statens Arvefæsteafgifter m. m. „med den Modifikation, at Vederlagene fastsattes efter de den paagældende Ejendom særlig vedkommende lokale Kapitelstakster”, ansaa Ministeriet det imidlertid for en Selvfølge, at Vederlagene ikke kunde fastsættes efter Kapitelstaksterne for det samme Tidsrum, „som for 10 Aar siden benyttedes i den for en Tid af 4 Aar gældende Lov”. „Da nu Loven af 1871 gik ud fra Taksterne for de 15 Aar 1856—70 med Udskydelse af de to højeste, og da en tilsvarende Beregning efter bornholmske Takster for 1865—79 vilde give Priser, der for alle Kornsorter vare højere, for Smør meget betydeligt højere end de, der vare fastsatte i Loven af 25. Marts 1871”, maatte Finansministeriet end yderligere føle sig overbevist om, „at naar Ansøgerne havde ment, at en ny Afløsningslov for Bornholms Vedkommende vilde finde nogen almindelig Benyttelse, var dette en Fejltagelse, som kun kunde bero paa, at de ikke havde gjort sig klart, hvilke Afløsningsvilkaar en saadan Lov maatte komme til at indeholde”, og Ministeriet kunde derfor ikke finde Grund til at foretage videre i Anledning af det paagældende Andragende. Dette Afslag meddeltes Andragerne under nærmere Udvikling af foranførte Grunde og i de ovenciterede Udtryk⁸¹⁾.

Med Afslaget fulgte nu nogen Stilstand i den hele „Arvefæstesag”; de gamle Klager hørtes ikke mere. Paa den anden Side blev Bortarvefæstningen — der hist og her havde fundet Sted, alt medens de forskellige Klager løde fra dem, der allerede vare blevne Arvefæstere — nu fortsat i større Grad. Og saaledes har Forholdet været lige indtil den nyeste Tid. Dels er omtrent hele Resten af de tidligere Fæstesteder eller de til Gaardene hørende Fæstelodder, jvfr. herved ovenfor, overgaaede i Arvefæste, alt paa de i den oprindelige Instruks af 31. Maj 1850 angivne Vilkaar, dels er en Del raa Udmarksjord, der ikke grænsede op til noget tidligere Fæstested, underhaanden afhændet til „jordløse Husmænd” eller andre, ligeledes i Overensstemmelse med nævnte Instruks eller de Skrivelser fra Domænedirektoratet, der supplerede Instruksen, jvfr. ovenfor⁸²⁾. Sluttelig maa det dog bemærkes, at der i Tidens Løb har fundet *Bortarvefæstning Sted udenfor de omtalte Vilkaar*, nemlig i ganske særlige Tilfælde. Saaledes er en Del Lodder af Pedersker og Poulsker „Strandmark” blevne bortarvefæstede — ved forrige Aarhundredes Midte eller nogle Aar senere — imod aarlig Afgift og Rekognition ved Ejerskifte i *Byg*, at betale efter Kapitelstakst. Bortarvefæstningen var i disse Tilfælde et Led i de daværende Bestræbelser for *Sandflugtens Dæmpning*; Skøderne tilstode derfor Arvefæsterne Afgiftsfrihed i de første 20 Aar⁸³⁾, imod at Arvefæsterne paatog sig en vis Pligt til at foranstalte og vedligeholde en Beplantning af Strandmarken. Endvidere ere 2 Lodder af den saakaldte „Hundsemyremose” blevne bortarvefæstede til de vedkommende tvende Gaarde, der tidligere havde haft dem i Fæste, blot imod den tidligere Afgift i Byg⁸⁴⁾. Samtlige disse Bygafgifter have imidlertid ingensinde givet Anledning til lignende Klager som de ovenfor skildrede, vedrørende Havreaafgiften. Bygafgiften indbefattet, bestaar den bornholmske aarlige Arvefæsteafgift i Nutiden af følgende Værdier:

⁸¹⁾ Se Domænekontorets Kopibog for 1880, Skrivelse af 23. December. Denne Skrivelse blev indrykket i „Bornholms Avis” for den 10. Februar 1881.

⁸²⁾ Fremgaar af de i Revisionsdepartementet beroende Skødegenparter. Det bemærkes dog, at der endnu er 4 Fæstelodder tilbage. Af disse er imidlertid en henlagt til Forstvæsenet til Afbenyttelse for Skovfogeden ved „Koldekildehus Skovpart” i Almindingen, medens en anden nu benyttes af Aktieselskabet „Hasle Klinker- og Chamottestensfabrik”. Af de to øvrige Lodder, som begge oprindeligt have været tilfæstede Gaarde, er den ene fremdeles i dette Tilfælde; den anden er tilfæstet en Husmand, medens Statskassen har forbeholdt sig ved Fæsteledighed at henlægge Lodden under Forstvæsenet. Den samlede Fæsteafgift af alle 4 Lodder udgør 2 Td. 4 Skp. 1 Fdk. Havre, og 9 Pd. 3 Fdp. Smør. (Se et Eksemplar af den nuværende Jordebog i 1ste Revisionsdepartement).

⁸³⁾ For enkelte Lodder af Poulsker Strandmark tilstodes der dog kun Afgiftsfrihed i de første 10 Aar.

⁸⁴⁾ Paa den anden Side bemærkes, at nogle Englodder i Højlyngen, der tidligere have været *bortfæstede* til forskellige Gaarde, *ikke* ere blevne *bortarvefæstede*, men solgte til fri Ejendom til disse. Salget hjemledes ved en kgl. Resolution af 26. Januar 1844, og den ved Resolution 6. Maj 1850 planlagte Bortarvefæstning kom saaledes ikke bogstavelig til at omfatte alt det tidligere Fæstegods.